

#1: Zet participatie door bewoners bovenaan de agenda

In het Klimaatakkoord staat dat de gemeente, samen met bewoners en gebouweigenaren een afweging moet maken over de beste oplossing per wijk, in een zorgvuldig proces. Regel die participatie daarom aan de voorkant van het proces. Zo zorgt u ervoor dat bewoners en andere partijen in een wijk betrokken zijn bij het kiezen van een energie-infrastructuur en de planning van de warmtetransitie.

Voor het organiseren van een participatieproces is tijd nodig. Maar deze investering zorgt wel voor een betere betrokkenheid bij het proces en voor draagvlak. En: hoe eerder bewoners betrokken zijn bij de te maken keuzes, hoe kleiner de kans op bezwaarprocedures achteraf.

Tip: participatie speelt dus een belangrijke rol in de uitvoeringsplannen per wijk. Maar ook bij het opstellen van de transitievisie warmte kunt u het participatieproces zo inrichten dat bewoners ruimte krijgen om hun ideeën en initiatieven in te brengen.

De toepassing

Participatie is maatwerk. Er bestaat geen set aan regels voor het betrekken van bewoners en andere partijen bij de warmtetransitie. Maar de volgende stappen zijn voor ieder proces van belang:

- Zet het betrekken van bewoners in het besluitvormingsproces bovenaan de agenda.
- Vraag bewoners en andere partijen om mee te denken over de inrichting van het participatieproces. Zorg dat je hier genoeg tijd voor hebt.
- Samenwerken lukt het best als bewoners en andere partijen een bottom-up netwerk vormen. Dit zorgt voor een wisselwerking tussen de participatieve democratie (de wijk) en representatieve democratie (de gemeente).

- Identificeer bestaande sociale netwerken in de wijk. Zoek aansluiting en benut deze netwerken bij het participatieproces.
- Participatie is een vormvrij proces. Het is daarom belangrijk dat alle partijen weten hoe u dit aanpakt. Omdat elke gemeente daar naar eigen inzicht invulling aan mag geven, kan een startdocument voor overzicht en houvast zorgen. Hierin kan de raad vastleggen hoe de participatie en het besluitvormingsproces eruit komen te zien. Ook dit document kan in samenspel met bewoners en gebouweigenaren worden opgesteld.

Tip: in de brochure [‘Van het aardgas af, lokale warmtetransitie voor gemeentes’](#) leest u meer over de stappen waar een transparant besluitvormingsproces uit bestaat.

In de praktijk

In Delft heeft de gemeente samen met bewoners, ondernemers en organisaties een eigen participatieaanpak uitgewerkt: [Delfts Doen](#). Dit zijn spelregels voor een duidelijk proces, bruikbaar in de voorbereiding van elk nieuw initiatief, in de stad, de wijk of de buurt.

De volgende stap

Deze les is één van de zeven uitkomsten van een Community of Practice. Lees de inleiding van de lessen voor context en de overige lessen voor meer inzichten. Meer weten? Kijk ook naar:

- De [Inspiratiegids Participatie](#) van het programma Aan de Slag met de Omgevingswet: handvatten en voorbeelden voor participatieprocessen.
- De [klantreis](#) die de VNG ontwikkelde in het kader van de Omgevingswet. Deze tool geeft inzicht in de manier waarop bewoners het interactieproces met de gemeente beleven.
- Het [proefschrift van Sanne Akerboom \(2018\)](#) waarin zij onderzoekt wat de rol van het publiek is in besluitvormingsprocedures voor windmolenparken.
- Het [Burgerrapport ‘Meedenken om mee te doen’](#) bevat uitkomsten van gesprekken met bewoners over de transitie naar aardgasvrije wijken en aanbevelingen voor bewonersparticipatie.